

रस्त्यावरील वेग नियंत्रक

शहरातच काय परंतु राजमार्गावर सुद्धा पुष्कळ ठिकाणी वेग नियंत्रित करण्याकरता रस्त्यात मोठमोठे उंचवटे निर्माण केले आहेत. त्यांचा कितपत परिणाम होतो तसेच काय दुःषपरिणाम होतात हे तपासून पहाणे आवश्यक आहे. कांही ठिकाणी यामुळे अपघात नियंत्रणा ऐवजी केवळ त्यामुळे अपघात झाले आहेत. म्हणूनच त्यावर उपाय करणे अति आवश्यक आहे.

वाहनाचा वेग जास्त असेल तर वाहनावर नियंत्रण करणे अवघड होते. त्यामुळे वाहन दुसऱ्या वाहनावर किंवा मनुष्यावर आदळून प्राणघातक अपघात होऊ शकतो. तेंव्हा जेथे जेथे दुसरी वाहने आडवी येण्याची शक्यता असेल तेथे तेथे वेग नियंत्रित केलाच पाहिजे यावर दुमत असू नये. वाहनचालकाची अपेक्षा एवढीच असावी की, त्याला वेग नियंत्रक कोठे आहे हे वेळेवर समजावे व समजल्यावर त्याला आपला वेग अॅक्सलेटर सोडून वेग नियंत्रका पर्यंत पोहोचे पर्यंत इतका कमी करता आला पाहिजे की, त्याल स्वतःला किंवा त्याच्या वाहनाला कोठलाही धोका पोहचू नये. अशा प्रकारची व्यवस्था केली तर वाहन चालकाचा प्रत्येकावर नसवा. परंतु, कांही चालक याला अपवाद असू शकतात. तेंव्हा वेग नियंत्रक असेही असावेत की जे वेग नियंत्रकाकडे दुर्लक्ष करतील त्यांना हादरे बसतील. परंतु, त्या पासून धोका नसावा. या अपेक्षा पूर्ण करण्याकरता थोडे निरीक्षण करण्याची आवश्यकता आहे. निरनिराळ्या वाहनांचा वेग नियंत्रका वरील अपेक्षित वेग, त्या अगोदरचा वाहनाचा वेग, अॅक्सलेटर सोडून दिल्यावर अपेक्षित वेग कमी होण्यास लागणारा वेळ, वाहन चालकाला द्यावयाची सूचना वगैरे.

वाहन चालकाला सूचना देण्याकरता पाट्या लावलेल्या असतात. परंतु, त्या पासून अपेक्षित परिणाम दिसत नाही. त्याला कारणे अनेक आहेत. वाहन चालकाचे दुर्लक्ष, रस्त्यावरील गर्दी, पाटीवर चिटकवलेल्या जाहिराती, अपुरा प्रकाश वगैरे. प्रत्यक्ष वेग नियंत्रकावरील पट्टे सुद्धा वाहन चालकाला दिसतीलच असे नाही. तेव्हा निराळाच उपाय पाहिजे.

वेग नियंत्रक दोन टप्प्यात बनवणे हा एक उपाय आहे. मुख्य वेग नियंत्रकाच्या अलिकडे १० किंवा १५ मिटरवर छोटा वेग नियंत्रक बनवावा. दोन्ही वेग नियंत्रकांमध्ये अंतर किती असावे हे प्रत्यक्ष निरीक्षण करून ठरवावे. वेग नियंत्रकामुळे हादरे जरूर बसावेत. जर वेग जास्त असेल तरच. छोटा वेग नियंत्रक ३ ते ५ अडथळ्यांचा असावा. त्या करता ७० मिलीमीटरचे कॉन्क्रीटचे पाईप वापरावेत. ते रस्त्यामध्ये अर्ध्यापेक्षा जास्त पुरावेत. दोव पाईपमधील अंतर २०० मिलीमीटर असावे. वाहन या पाईपवर आल्यावर चालकाला सौम्य झटके बसतील व पुढे मोठा वेग नियंत्रक आहे हे समजेल. तेंव्हा वाहनाचा वेग कमी करण्याकरता अॅक्सलेटर सोडून देणे अपेक्षित आहे. त्याने तसे केले तर त्याला मुख्य वेगनियंत्रकावर सुद्धा सौम्यच हादरे बसतील. मुख्य वेगनियंत्रक सुद्धा छोट्या सारखाच असावा. फक्त येथे पाईप १०० ते १५० मिलीमीटरचे व ५ ते ७ असावेत. प्रत्यक्ष निरीक्षणाने यामध्ये सांखिक बदल होऊ शकतात. त्रिकोणी क्रॉससेक्शनचे प्रिकास्ट कॉन्क्रीटचे वेगनियंत्रकही वापरता येतील. वाहन उतरताना हादरा बसल्यावर चालकाला वेग नियंत्रण करणे आवश्यक वाटेल. इतर आकारही विचार करण्यासारखे असू शकतात.

या वर पूर्ण निरीक्षणांती विचारांती निर्णय घेऊन सर्व ठिकाणी एकाच साच्याचे वापरावेत. त्या मुळे वाहन चालकाना पुढे काय वाढून ठेवले आहे याचा अंदाज येईल व आपले वाहन सुरक्षितपणे चालवता येईल.